

ZAKON O ZAŠTITI ZDRAVLJA BILJA BOSNE I HERCEGOVINE

(„Službeni glasnik Bosne i Hercegovine” br. 23/03)

I- OPĆE ODREDBE

Član 1.

Predmet

Ovim zakonom regulira se zdravlje bilja, određuju se mjere i obaveze radi sprečavanja pojave, unošenja i širenja štetnih organizama na biljke, biljne proizvode i druge regulirane objekte/predmete kao i njihovo iskorjenjivanje, regulira se biološka zaštita bilja, određuje prikupljanje i razmjena podataka i sistemi informiranja, reguliraju se javne usluge u oblasti zdravlja bilja, određuju organi nadležni za provođenje Zakona i propisuju kazne za postupanje suprotno odredbama ovog zakona.

Član 2.

Svrha

Svrha donošenja ovog zakona je da se osigura zaštita zdravlja bilja, a naročito:

- a) zaštita bilja i biljnih proizvoda od štetnih organizama,
- b) sprečavanje unošenja i širenja, kao i borba protiv štetnih organizama uvođenjem mjera za zaštitu bilja i biljnih proizvoda,
- c) otkrivanje i određivanje štetnih organizama,
- d) omogućavanje optimalne proizvodnje poljoprivrednog bilja i trgovina njime,
- e) zaštita okoliša kontrolom nad štetočinama, uvođenjem biološke zaštite bilja, aktivnostima praćenja i predviđanja,
- f) vođenje i praćenje razvoja zaštite bilja,
- g) osiguranje obrazovanja i informiranja javnosti o zdravlju bilja.

Član 3.

Značenje pojedinih izraza

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1. Zdravlje bilja znači zaštitu zdravlja bilja, biljnih proizvoda i drugih reguliranih objekata od štetnih organizama upotrebom fitosanitarnih mjera.
2. Biljke su:
  - a) žive biljke,
  - b) živi dijelovi biljki uključujući i sjemenje. Živim dijelovima biljki smatra se:
    - (a) voće u botaničkom smislu, osim voća sačuvanog dubokim zamrzavanjem,
    - (b) povrće, osim povrća sačuvanog dubokim zamrzavanjem,

- (c) gomolji, lukovice, rizomi i drugi podzemni dijelovi za reprodukciju,
- (d) rezano cvijeće,
- (e) grane s lišćem ili iglicama,
- (f) sječeno drveće s lišćem ili iglicama,
- (g) sjemenje znači sjemeni u botaničkom smislu, koja su namijenjena za sisanje.

3. Biljni proizvodi su proizvodi biljnog porijekla, neprerađeni ili prerađeni jednostavnim postupkom, ukoliko nisu obuhvaćeni u st. 1. i 2. Biljni proizvod je i drvo ukoliko je u cijelosti ili djelimično sačuvalo svoju prirodnu kružnu površinu, okorano ili neokorano, ili je strugotina, iver, piljevina, otpaci ili ostaci drveta i ako se koristi u transportu za bilo koje vrste predmeta kao što su pregrada, oslonac ili paleta u slučaju da to predstavlja rizik za zdravlje biljke.

4. Sađenje znači stavljanje biljki u svrhu osiguranja njihovog daljnjeg rasta i generativne ili vegetativne reprodukcije.

5. Biljke za sađenje su:

- a) biljke koje su već zasađene i koje će ostati zasađene ili će se presaditi,
- b) biljke koje još nisu zasađene, ali su namijenjene za sadnju.

6. Štetočine su organizmi koji pripadaju životinjskom ili biljnom carstvu, virusi, mikroplazme (fitoplazme) ili drugi patogeni organizmi štetni za biljke i biljne proizvode.

7. Regulirani objekti/predmeti su polja, skladišta, ambalaža, transportna sredstva, kontejneri, tlo, odnosno svaki organizam, predmeti materijal koji može sadržavati ili ubrzati razvoj štetnog organizma i koji zahtijeva primjenu fitosanitarnih mjera.

8. Pošiljka znači količinu biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji se transportuju.

9. Fitosanitarna mjera je svaki propis ili zvanični ili drugi postupak proveden u skladu s ovim članom sa ciljem sprečavanja unošenja ili širenja štetnih organizama.

10. Fitosanitarni propis podrazumijeva ovaj zakon i sve propise donesene na osnovu njega i međunarodne ugovore iz oblasti zdravlja bilja, a koji su obavezni za Bosnu i Hercegovinu.

11. Zemlja porijekla je zemlja u kojoj su uzrasle biljke iz kojih su napravljeni biljni proizvodi.

12. Prijenos/ prijevoz je svaki prijevoz biljki, biljnih proizvoda ili reguliranih objekata na teritoriji Bosne i Hercegovine, osim prijevoza unutar mjesta proizvodnje.

13. Mjesto proizvodnje je površina ili grupa polja koja predstavlja pojedinačnu proizvodnu jedinicu sa svim pratećim objektima i mehanizacijom.

14. Uvoz je dovođenje pošiljki u carinsko područje Bosne i Hercegovine, bez obzira koja je vrsta upotrebe u skladu sa carinskim propisima dozvoljena za biljke, biljne proizvode i regulirane objekte, osim onih namijenjenih za tranzit.

15. Pojava štetnih organizama je svaka pojava štetnih organizama u regionu na kojem štetni organizam još nije bio prisutan ili je prisutanu ograničenom stepenu.

16. Izvoz je svaki izvoz (dijela) pošiljke sa carinskog područja Bosne i Hercegovine i obuhvata reeksport i privremeni izvoz.

17. Transit je svaki prijevoz pošiljke kroz carinsko područje Bosne i Hercegovine pod carinskim nadzorom.
18. Fitosanitarni certifikat je potvrda o zdravstvenom stanju pošiljke izdata od nadležnog tijela ovlaštenog za zdravlje bilja, općenito iz zemlje porijekla, a koja prati pošiljku koja se uvozi, izvozi ili je u tranzitu.
19. Fitosanitarni certifikat za reeksport je potvrda o zdravstvenom stanju pošiljke izdata od nadležnog tijela ovlaštenog za zdravlje bilja zemlje u koju se pošiljka uvozi ili je uskladištena, prepakovana ili podijeljena, a koja prati pošiljku namijenjenu za reeksport.
20. Pasoš za biljke je dokument koji potvrđuje da su biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti/predmeti koji se prevoze na teritoriji Bosne i Hercegovine u skladu s odredbama ovog zakona, koje se odnose na zdravstvenu ispravnost biljaka.
21. Vlasnik biljki, biljnih proizvoda i drugih reguliranih objekata (u daljem tekstu: vlasnik) je fizičko ili pravno lice koje ih posjeduje ili koje se bavi uzgojem, obradom, menadžmentom, prodajom ili drugom njihovom upotrebom.
22. Kontrola štetnih organizama je zvanični postupak prikupljanja i vođenja podataka o prisustvu štetnih organizama ili njihovom odsustvu, na osnovu kontrola, praćenja zdravstvenog stanja, sistemskog nadzora ili drugih postupaka i na osnovu drugih raspoloživih izvora.
23. Inspekcija je kontrola biljki, biljnih proizvoda ili drugih reguliranih objekata sa ciljem utvrđivanja prisustva štetnih organizama ili usklađenosti s fitosanitarnim propisima.
24. Fitosanitarni inspektori, u smislu ovog zakona, inspektori su fitosanitarnih službi nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko Distrikta).
25. Nadležni organi, u smislu ovog zakona, su: Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta.
26. Kontrolno praćenje zdravstvenog stanja je redovan kontrolni postupak provjere zdravstvenog stanja biljki.
27. Zvanični uzorak je uzorak koji izdvoji nadležni inspektor, odnosno pravno ili fizičko lice koje je javno ovlašteno na osnovu ovog zakona.

II- ZAŠTITA ZDRAVLJA BILJA

1. Organizacija i nadležnosti za provođenje mjera zaštite zdravlja bilja

Član 4.

Organizacija zaštite zdravlja bilja

1. Zaštita zdravlja bilja je pravo i obaveza nadležnih organa Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko Distrikta, fizičkih i pravnih lica koji pružaju javne usluge iz oblasti zdravlja bilja, i vlasnika (u daljem tekstu: lica koja osiguravaju zdravlje bilja).
2. U cilju osiguranja zdravlja bilja i vršenja drugih poslova iz ovog zakona i primjene međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma iz oblasti zdravlja bilja obavezujućih za Bosnu i Hercegovinu, te međuentitetske koordinacije praćenja njihove primjene, osnovat će se Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja (u daljem tekstu: Uprava) kao samostalno pravno lice za zaštitu zdravlja bilja na cijelom području Bosne i Hercegovine.

3. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće ministara) posebnim aktom osniva Upravu, u skladu s ovim zakonom, na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Član 5.

Obaveze nadležnih organa Bosne i Hercegovine i lica koja pružaju javne usluge.

1. Nadležni organi Bosne i Hercegovine i lica koja pružaju javne usluge iz oblasti zdravlja bilja dužni su vršiti kontrolu ili učestvovati u nadzoru nad biljkama, biljnim proizvodima, parcelama zemljišta, skladištima, preradi i uskladištenju bilja i biljnih proizvoda, sredstvima za prijevoz bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, u cilju otkrivanja i izvještavanja o pojavi ili širenju štetnih organizama i njihovom suzbijanju.

2. Lica koja pružaju javne usluge iz oblasti zdravlja bilja moraju bez odgađanja obavijestiti nadležnog inspektora koji je dužan obavijestiti nadležne organe o svim novim i iznenadnim pojavama štetnih organizama s listi I. A i II. A.

Član 6.

Obaveze vlasnika

1. Vlasnici moraju nadzirati biljke koje rastu, uključujući kultivirana područja (polja, plantaže, rasadnike, vrtove, staklenike, slobodnorastuće biljke, skladišta, preradu i uskladištenje biljki i biljnih proizvoda, sredstva za transport biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, koja imaju za svoju upotrebu ili za upotrebu trećih lica ili ih uzgajaju i koriste u svrhu otkrivanja pojave ili širenja štetnih organizama.

2. Vlasnici moraju odmah obavijestiti nadležnog inspektora koji je dužan obavijestiti nadležne organe o svim novim i iznenadnim pojavama štetnih organizama s listi I. A i II. A.

3. Vlasnici moraju preduzeti mjere koje odredi nadležni inspektor u cilju sprečavanja širenja štetnih organizama ili njihovog suzbijanja.

4. Ukoliko vlasnik ne izvrši mjere iz stava 3, nadležni inspektor dužan je narediti njihovo izvršenje na teret vlasnika.

III- SPREČAVANJE POJAVE I ŠIRENJA ŠTETNIH ORGANIZAMA I NJIHOVO SUZBIJANJE

1. Štetni organizmi, biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti

Član 7.

Lista štetočina

1. Štetni organizmi klasificiraju se prema riziku koji imaju po zdravlje i egzistenciju pojedinačnih vrsta biljki i prema riziku izazivanja znatne ekonomske štete. U cilju sprečavanja pojave i širenja štetnih organizama, potrebno je vršiti kontrolu štetnih organizama i provoditi mjere iz ovog zakona.

2. Vrste štetnih organizama koji se smatraju posebno opasnim za biljke i biljne proizvode klasificiraju se kako slijedi:

a) Lista I. A i Lista II. A odnosi se na cijelu teritoriju Bosne i Hercegovine.

b) Lista I. B i Lista II. B odnosi se na određene zaštićene zone.

3. Detaljan sadržaj listi iz ovog člana utvrđuje Vijeće ministara, na prijedlog Uprave.

Član 8.

Lista bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata

- 1) Vrste bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji nose štetne organizme iz člana 7. stav 2. i koji predstavljaju rizik po zdravlje biljki klasificiraju se u sljedeće liste:
  - a) Lista III. A koja se odnosi na zabranu unošenja,
  - b) Lista III. B koja se odnosi na zabranu unošenja u određene zaštićene zone,
  - c) Lista IV. A koja se odnosi na specijalne fitosanitarne zahtjeve,
  - d) Lista IV. B koja se odnosi na specijalne fitosanitarne zahtjeve za određene zaštićene zone,
  - e) Lista V. A koja sadrži:
    1. Listu V. A I. koja se odnosi na biljne pasoše
    2. Listu V. A II. koja se odnosi na biljne pasoše za određene zaštićene zone,
  - f) Lista V. B koja sadrži:
    1. Listu V. B I. koja se odnosi na fitosanitarne certifikate,
    2. Listu V. B II. koja se odnosi na fitosanitarne certifikate za određene zaštićene zone.
- 2) Detaljniji sadržaj listi iz ovog člana određuje Vijeće ministara, na prijedlog Uprave.

Član 9.

Pojava štetnih organizama

1. Ako se štetni organizmi s listi I. A ili II. A pojave na teritoriji Bosne i Hercegovine ili štetni organizmi s listi I. B ili II. B u posebno zaštićenim zonama ili se na biljkama, biljnim proizvodima ili reguliranim objektima pojave simptomi na osnovu kojih se sumnja na infekciju štetnim organizmima s listi I. A, II. A, I. B ili II. B, nosilac vlasništva mora odmah o tome obavijestiti nadležne organe na propisani način.
2. Lica koja osiguravaju zdravlje bilja moraju odmah zaštititi biljke, biljne proizvode i regulirane objekte i spriječiti kontakt s drugim biljkama, biljnim proizvodima i reguliranim objektima u skladu s nalogom nadležnog inspektora.
3. Način obavještanja iz stava 1. utvrđuje Uprava.

Član 10.

Potvrđivanje štetnih organizama

1. U slučaju sumnje iz stava 1. člana 9. treba izdvojiti zvanični uzorak i poslati ga u laboratorij na dijagnostičko testiranje. Ovo testiranje treba potvrditi ili odbaciti sumnju na infekciju štetnim organizmima i pokušati utvrditi uzrok infekcije, pri čemu se mora osigurati takav metod rukovanja zvaničnim uzorcima koji neće dovesti do opasnosti širenja štetnih organizama i kojiće osigurati identitet uzorka.

2. Dijagnostičko testiranje iz stava 1. treba uraditi laboratorij kojem je dato javno ovlaštenje prema članu 67. stav 1. za izvršenje zadataka iz člana 70. tačke 5. ovog zakona.

3. Ako se potvrdi infekcija štetnim organizmima s listi I. A ili II. A, ili u zaštićenoj zoni s listi I. B ili II. B, nadležni inspektor dužan je narediti uništenje ili sklanjanje na drugi način, tretman ili drugu propisanu mjeru.

4. Nadležni organi dužni su obavijestiti organizacije, servise i nosioce vlasništva nad biljkama o pojavi i rizicima od štetnih organizama i upoznati ih s najvažnijim mjerama da bi se spriječila infekcija štetnim organizmima.

5. Uprava utvrđuje mjere iz stava 3.

Član 11.

Objavljivanje podataka o štetnim organizmima

1. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su voditi evidenciju na propisan način o pojavi i nalazima o štetnim organizmima i drugu potrebnu evidenciju o kontroli, u svrhu pružanja informacija na entitetskom nivou.

2. Uprava je dužna voditi evidenciju na propisan način o pojavi i nalazima o štetnim organizmima i drugu potrebnu evidenciju o kontroli, u svrhu pružanja informacija na nivou Bosne i Hercegovine i međunarodnom nivou.

3. Uprava je dužna propisati detaljniji sadržaj, oblike i metode vođenja evidencije iz st. 1. i 2. ovog člana.

4. Podaci o pojavi tek otkrivenih štetnih organizama s listi I. A ili II. A u Bosni i Hercegovini mogu se dati ili objaviti na propisani način, uz prethodno odobrenje Uprave.

5. Uprava donosi propis iz stava 4.

Član 12.

Posebno regulirano područje

1. Posebno regulirano područje inficirano je ili ugroženo ili neinficirano područje u kojem je na propisan način osigurano zdravlje biljki.

2. Kada se utvrdi prisustvo štetnih organizama i dok traje rizik uslijed njihovog prisustva, nadležni inspektor dužan je na propisan način označiti mjesto zaraze, u odnosu na vrste štetnih organizama, narediti propisane mjere i obavijestiti nosioce vlasništva o mjestu pojave infekcije.

3. Uprava propisuje granice inficiranih, ugroženih i neinficiranih područja, mjere za otkrivanje, sprečavanje širenja i suzbijanja štetnih organizama, uslove povlačenja naređenih mjera i način obavještanja.

Član 13.

Zaštićena zona

1. Područja u kojima nije utvrđeno prisustvo jednog ili više štetnih organizama uprkos povoljnim uslovima za to ili područja u kojima postoji opasnost da će specifični štetni organizmi u toku povoljnih ekoloških uslova zaraziti određene biljke, uprkos činjenici da ti organizmi nisu utvrđeni, mogu se definirati kao zaštićena zona.

2. Smatrat će se da je štetni organizam utvrđen u zaštićenoj zoni ako je poznato da se on tu javlja i da nisu preduzete fitosanitarne mjere za njegovo iskorjenjivanje, ili ako se u periodu od najmanje dvije godine pokazalo da su takve mjere neefikasne.

3. U području u kojem nije utvrđeno prisustvo jednog ili više štetnih organizama uprkos povoljnim uslovima za to i ako je to područje na propisan način priznato kao zaštićena zona, nadležni organi entiteta dužni su na propisani način izvršiti ili osigurati izvršenje redovnih i sistemskih kontrola prisustva organizama na osnovu kojih je zaštićena zona proglašena. U zaštićenoj zoni, u kojoj postoji opasnost da se specifični štetni organizmi nastane na određenim biljkama pod povoljnim ekološkim uslovima, i ako ti organizmi nisu utvrđeni u Bosni i Hercegovini, sistemska kontrola nije obavezna.

4. Uprava određuje zaštićene zone, detaljnije uslove vršenja sistemskih kontrola i liste zaštićenih zona.

2. Zabrane i restrikcije

Član 14.

Zabrana unošenja i širenja štetnih organizama

1. Zabranjeno je unošenje i širenje štetnih organizama s listi I. Ai II. A.

2. Zabranjeno je i unošenje i širenje u zaštićenu zonu štetnih organizama s listi I. Bi II. B, na osnovu kojih je zaštićena zona proglašena.

3. Svaki ulazak na teritoriju Bosne i Hercegovine ili u zaštićenu zonu smatrat će se kao unošenje u smislu st. 1. i 2.

4. Ako postoji rizik za zdravlje bilja na teritoriji Bosne i Hercegovine, može se zabraniti unošenje i širenje štetnih organizama koji nisu uključeni u listu st. 1. i 2.

Član 15.

Zabrana uvoza i provoza bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata

1. Zabranjen je uvoz bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste III. A.

2. Zabranjen je i uvoz u zaštićenu zonu bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste III. B, na osnovu koje je zaštićena zona proglašena.

3. Ako se ne ispune propisani fitosanitarni zahtjevi, zabranjuje se uvoz i kretanje biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste IV. A.

4. Ako se ne ispune propisani fitosanitarni zahtjevi, zabranjuje se uvoz i kretanje u zaštićenu zonu biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste IV. B, na osnovu kojih je zaštićena zona proglašena.

5. Ako postoji rizik za zdravlje biljki na teritoriji Bosne i Hercegovine, može se zabraniti uvoz i kretanje drugih vrsta biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji nisu navedeni u listama iz st. 1, 2, 3. i 4.

Član 16.

Izuzeci za eksperimentalni i istraživački radi razne selekcije

1. Nezavisno od odredbi čl. 14. i 15, naučne i istraživačke organizacije mogu uvoziti i prenositi štetne organizme s listi I. A, II. A, I. Bi II. Bi biljke, biljne proizvode i regulirane objekte s listi III. A, III. B, IV. Ai IV. B ako:
  - a) će se koristiti u eksperimentalne ili istraživačke svrhe za rad na raznim selekcijama,
  - b) ako ispunjavaju propisane uslove vezane za stručne i tehničke sposobnosti, a koje utvrđuje Uprava posebnim propisom,
  - c) imaju uvoznu dozvolu.
2. Uvoznu dozvolu iz stava 1. izdaje Uprava na osnovu zahtjeva istraživačke organizacije iz stava 1.
3. Zahtjev iz stava 1. treba sadržavati sljedeće:
  - a) podatkeo podnosiocu zahtjeva (firma i sjedište),
  - b) podatke o štetnim organizmima ili biljkama, biljnim proizvodima i reguliranim objektima.
4. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su voditi zapisnike o svakom uvozu izvršenom prema stavu 1, o čemu su dužni obavijestiti Upravu najkasnije do desetog dana tekućeg mjeseca.
5. Uprava određuje uslove koji se odnose na stručne i tehničke kapacitete, detaljniji sadržaj zahtjeva i formu i sadržaj uvozne dozvole iz ovog člana.

Član 17.

Pojedinačni slučajevi

1. Izuzetno od odredbi čl. 14. i 15, Uprava može, u skladu s propisanim uslovima i ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, u pojedinačnim slučajevima izuzetno dozvoliti:
  - a) uvoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji se uzgajaju ili koriste u neposrednoj blizini državne granice ako su namijenjeni za upotrebu u Bosni i Hercegovini u neposrednoj blizini državne granice;
  - b) uvoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u slučaju blage zaraze štetnim organizmima, osim onih predviđenih za sađenje.
2. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su voditi zapisnike o svakom izuzetnom uvozu izvršenom u skladu sa stavom 1, o čemu su dužni obavijestiti Upravu najkasnije do desetog dana tekućeg mjeseca.
3. Uprava utvrđuje detaljnije uslove za izuzetan uvoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata.

Član 18.

Izuzetni slučajevi

1. Odredbe iz čl. 14. i 15. ovog zakona neće se primjenjivati:
  - a) na pošiljke koje su u tranzitu kroz teritoriju Bosne i Hercegovine;

b) za male količine biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, uključujući prehrambene proizvode i stočnu hranu ukoliko će ih vlasnik ili primalac koristiti za neindustrijske ili nekomercijalne svrhe ili će ih koristiti u toku transporta.

2. Malom količinom smatra se: bilje, biljni proizvodi i regulirani objekti namijenjeni isključivo za ličnu upotrebu krajnjeg korisnika u količinama koje određuje Uprava.

3. Registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata.

Član 19.

Registar

1. Samo fizička i pravna lica koja ispunjavaju propisane uslove za vršenje registrirane aktivnosti ili aktivnosti obavještavanja i koja su upisana u registar proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (u daljem tekstu: registar) iz ovog zakona mogu se baviti proizvodnjom, preradom, uvozom ili distribucijom biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s listi V. Ai V. B.

2. Upisu registar obavezan je za:

a) proizvođače, prerađivače i distributere biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste V. A;

b) uvoznike biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste V. B;

c) proizvođače specijalnih biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji nisu navedeni u Listi V. Ai sabirne i distributivne centre.

3. Jedinstveni registar za Bosnu i Hercegovinu uspostavlja i vodi Uprava.

4. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su voditi registre na svojim administrativnim područjima djelovanja.

Član 20.

Upis u registar

1. Lica iz člana 19. koja su obavezna upisati se u registre moraju garantirati za odgovorno lice s tehničkim iskustvom u proizvodnji i održanju zdravlja bilja (u daljem tekstu:lice) odgovorno za zdravlje bilja, čija dužnost će biti izvršenje obaveza iz člana 22. Uprava je dužna propisati detaljnije kriterije za stručne kvalifikacije.

2. Podnosioci molbi za upisu registar moraju predati zahtjev nadležnom organu entiteta ili Brčko Distrikta na propisanim obrascima.

3. Zahtjev, između ostalog, sadrži:

a) identifikacione podatke podnosioca zahtjeva, firmu, odnosno ime i prezime i sjedište, odnosno adresu, odgovorno lice, poreski broj,

b) lični matični broj i identifikacijski broj subjekta poslovanja LMBS, broj farme i broj iz registra farme, zakonski organizacioni oblik, tip aktivnosti,

c) identifikacione podatke lica odgovornog za zdravlje bilja, podnosioca zahtjeva, ime i prezime, poreski broj, odnosno firme i sjedišta, odnosno broj i adresu.

4. Obrazac i detaljniji sadržaj zahtjeva iz st. 2. i 3. propisuje Uprava. 5. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su izdati rješenje o upisu u registar najkasnije tri mjeseca nakon prijema kompletiranog zahtjeva. 6. Ako fizičko, odnosno pravno lice prestane ispunjavati propisane uslove iz stava 1. ili ne ispuni obaveze iz člana 22, nadležni organi entiteta ili Brčko Distrikta po službenoj dužnosti donose rješenje o brisanju iz registra i o tome obavještavaju Upravu do desetog dana u tekućem mjesecu.

Član 21.

Sadržaj registara

1. Registri, između ostalog, sadrže sljedeće podatke:
  - a) jedinstveni registarski broj predmeta ili LMSBS broj iz registra farme i broj predmeta,
  - b) naziv firme, odnosno ime i prezime fizičkog lica i sjedište,
  - c) odgovorno lice pravnog lica,
  - d) zakonski organizacioni oblik,
  - e) poreski broj,
  - f) lični matični broj subjekta poslovanja,
  - g) vrstu aktivnosti,
  - h) poljoprivredno zemljište počesticama i tipovima upotrebe,
  - i) lice zaduženo za zdravlje bilja.
2. Registar se može voditi putem računara.
3. Uprava propisuje detaljan sadržaj i način vođenja Jedinstvenog registra i registara.

Član 22.

Obaveze upisnika u registar

1. Lica koja su obavezna upisati se u registar, između ostalog, moraju:
  - a) voditi tačne podatke o proizvodnji, preradi i trgovini biljem, biljnim proizvodima i reguliranim objektima, koje kupuju za uskladištenje ili sađenje, koje proizvode ili su ih ponudili na prodaju i te podatke čuvati najmanje jednu godinu;
  - b) voditi i istovremeno popunjavati plan mjesta na kojem se uzgaja, proizvodi, skladišti, čuva ili koristi bilje, biljni proizvodi i regulirani objekti;
  - c) redovno, na propisan način, vršiti vizuelne kontrole bilja;
  - d) dozvoliti pristup nadležnom inspektorima da izvrši kontrolu bilja, prostora i dokumentacije i izdvoji zvanične uzorke;
  - e) bez odgađanja obavijestiti nadležnog inspektora o svakoj neobičnoj pojavi i pojavi štetnih organizama, simptoma i drugim posebnostima na biljkama i o proizvodnji i pojavi zabranjenih biljnih vrsta;

- f) obavijestiti nadležni organ u propisanom roku o svim promjenama podataka unesenih u registar;
  - g) svake godine nadležnom inspektor u propisanom roku podnositi izvještaj o obimu i mjestu proizvodnje ili prerade bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata;
  - h) saradivati s nadležnim inspektorom u cilju osiguranja zdravlja biljki.
2. Uprava propisuje način vršenja kontrole zdravlja bilja, rokove, sadržaji način saopćavanja podataka iz stava 1.

Član 23.

Izuzeci

1. Nezavisno od člana 19. st. 1. i 2, upis u registar nije obavezan za male proizvođače i prerađivače ako je njihova cjelokupna proizvodnja ili prerada biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata namijenjena za njihovu vlastitu upotrebu ukoliko se profesionalno ne bave proizvodnjom i preradom bilja i ukoliko nema opasnosti od širenja štetnih organizama.
2. Uprava utvrđuju kriterije za određivanje malih proizvođača i prerađivača i širinu lokalnog tržišta.

4. Uvoz, izvozi tranzit pošiljki

A) Uvoz

Član 24.

Tačke ulaska

1. Pošiljke za koje je kontrola obavezna mogu se uvesti samo na određenim tačkama ulaska. Tačke ulaska moraju ispunjavati propisane uslove za vršenje kontrole prema ovom zakonu.
2. Vijeće ministara, na prijedlog Uprave, propisuje uslove u vezi s prethodnim stavom i određuje tačke ulaska.

Član 25.

Uvoz

1. Obaveznoj kontroli podliježu pošiljke iz Liste V. B I. koje se uvoze u zemlju, njihova ambalaža i, ako je potrebno, prijevozno sredstvo u kojem su transportovane. 2. Kontrolom posebno treba utvrditi:
  - a) da li pošiljku prati fitosanitarni certifikat;
  - b) da pošiljka nije zaražena štetnim organizmima s listi I. Ai II. A;
  - c) da pošiljka ne sadrži biljke, biljne proizvode, niti regulirane objekte s Liste III. A;
  - d) da pošiljka ispunjava fitosanitarne zahtjeve iz Liste IV. A.
3. Pošiljke iz stava 1. treba da prate originalni fitosanitarni certifikati, u principu iz zemlje porijekla, osim kada se posebni fitosanitarni zahtjevi iz listi IV. A ili IV. B za određene vrste pošiljki koje određuje Uprava mogu ispuniti u zemlji koja nije zemlja porijekla.
4. Pošiljke iz stava 1. za koje je izdat fitosanitarni certifikatu zemlji porijekla i koje su isporučene, uskladištene kao prepakovane ili podijeljene u drugoj državi koja nije zemlja porijekla, mora dodatno,

uz originalni fitosanitarni certifikat ili njegovu ovjerenu kopiju, pratiti fitosanitarni certifikato reeksportu izdat u toj drugoj državi. Ako su takve pošiljke bile prethodno uspješno uvezene u više različitih zemalja i ako je izdato više od jednog fitosanitarnog certifikata za reeksport, uz originalni fitosanitarni certifikat ili njegovu ovjerenu kopiju, moraju se priložiti i svi prethodni fitosanitarni certifikati za reeksport ili njihove ovjerene kopije.

5. Kontrola se, također, može izvršiti i na drugim pošiljkama ako ovlašteni fitosanitarni inspektor sumnja da postoji opasnost za zdravlje biljki na teritoriji Bosne i Hercegovine.

6. Uprava propisuje način vršenja kontrole iz stava 1.

Član 26.

Uvoz u zaštićenu zonu

Pošiljke iz Liste V. B II. koje su uvezene u zaštićenu zonu, pored uslova datih u članu 25, moraju ispunjavati sljedeće uslove:

- a) da ne smiju biti zaražene štetnim organizmima s listi I. B ili II. B;
- b) da ne sadrže biljke, biljne proizvode i regulirane objekte s Liste III. B;
- c) da ispunjavaju posebne fitosanitarne zahtjeve iz Liste IV. B.

Član 27.

Istraživački i razvojni rad

Pošiljke s Liste V. B, koje su namijenjene za probne, istraživačke ili razvojne svrhe i za rad na raznim selekcijama, moraju se kontrolirati i uz njih mora biti priložena uvozna dozvola prema članu 16, kao i fitosanitarni certifikat iz zemlje porijekla.

Član 28.

Posebni slučajevi

Ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, Uprava može, u skladu s propisanim uslovima prema članu 17, dozvoliti uvoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste V. B uzgajanih ili korištenih u neposrednoj blizini državne granice, bez fitosanitarnog certifikata i kontrole ako su namijenjeni za upotrebu u neposrednoj blizini državne granice te države.

Član 29.

Izuzeci

Male količine bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste V. B, u skladu sa članom 18, mogu se uvesti bez fitosanitarnog certifikata i kontrole.

Član 30.

Obaveze uvoznika i carinskih službenika

1. Uvoznici, prijevoznici ili lica koja unose pošiljke iz člana 25. stav 1. u Bosnu i Hercegovinu dužni su fitosanitarnog inspektora obavijestiti o prispjeću takvih pošiljki koje oni uvoze ili prepakuju u toku transporta.

2. Carinski službenici ne mogu početi carinsku proceduru, osim kod tranzita, dok fitosanitarni inspektor ne izvrši kontrolu pošiljke iz stava 1. i ne izda dozvolu za uvoz.

3. U slučaju pošiljki koje se uvoze, uvoznik mora preduzeti mjere koje naredi fitosanitarni inspektor.
4. Carinski službenici moraju odbiti ulazak pošiljke da bi nadležnom inspektoru predali biljke, biljne proizvode i regulirane objekte koje lice unosi u Bosnu i Hercegovinu bez fitosanitarnog certifikata ili koje se nalaze na listama III. A ili III. B, osim malih količina iz člana 18, a ovaj je dužan narediti mjere propisane u skladu sa članom 10. stav 3.
5. Uprava propisuje detaljnije uslove i metode uništenja biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata.

Član 31.

Uvozna procedura

1. Kontrola pošiljki iz člana 25. vrši se na prvoj tački ulaska u Bosnu i Hercegovinu, na kojoj se vrše druge administrativne formalnosti, uključujući carinjenje.
2. Ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama, u slučajevima i pod uslovima koje propisuje Uprava, kontrola zdravlja biljki iz pošiljki može se također vršiti na zvanično određenim mjestima koja su pod carinskom kontrolom.

Član 32.

Dozvola ili odbijanje uvoza

1. Ako su ispunjeni uslovi iz čl. 25. i 26, fitosanitarni inspektor dužan je nakon izvršene kontrole dati dozvolu za uvoz pošiljkei staviti žig na fitosanitarni certifikat ili fitosanitarni certifikat za reeksport upisujući datum ulaska i staviti pečat fitosanitarne kontrole. Ako nisu ispunjeni uslovi iz čl. 25. i 26, fitosanitarni inspektor neće dozvoliti uvoz pošiljke i naredit će jednu ili više mjera člana 10. stav 3. U tom slučaju fitosanitarni inspektor stavlja jasnu oznaku na prvoj strani fitosanitarnog certifikata ili fitosanitarnog certifikata za reeksport žigom u vidu crvenog trokuta, čime certifikat postaje nevažeći.
2. Ako fitosanitarni inspektor utvrdi da je dio pošiljke zaražen štetnim organizmima s listil. A, I. B, II. A ili II. B, može se dozvoliti uvoz ostatka pošiljke ako ne postoji sumnja da može doći do infekcije tog dijela pošiljke i ako nema rizika od širenja štetnih organizama.
3. Uprava propisuje veličinu žiga i podatke koje treba da sadrži.

Član 33.

Druge pošiljke za uvoz

1. U slučaju uvoza pošiljki za koje se na osnovu prateće dokumentacije može zaključiti da ne sadrže biljke, biljne proizvode i regulirane objekte s Liste V. B, fitosanitarni inspektor može izvršiti kontrolu ako postoji dovoljno opravdana sumnja u vezi s identitetom pošiljke ili ako postoji rizik od širenja štetnih organizama.
2. Ako i nakon izvršene kontrole fitosanitarni inspektori dalje sumnja u identitet pošiljke, naročito u odnosu na rod, vrstu ili porijeklo, smatrat će se da pošiljka sadrži biljke, biljne proizvode i regulirane objekte s Liste V. B.

Član 34.

Slobodna zona

Na pošiljke koje se uvoze u slobodnu zonu ili u carinsko skladište u Bosni i Hercegovini, primjenjivat će se odredbe ovog zakona koje se odnose na uvoz pošiljki.

B) Izvoz

Član 35.

Izvozna procedura

1. Ako zemlja u koju se izvoze biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti, koji su porijeklom iz Bosne i Hercegovine, zahtijeva fitosanitarni certifikat, fitosanitarni inspektor dužan je izvršiti kontrolu pošiljke prije izdavanja fitosanitarnog certifikata da bi provjerio da su ispunjeni propisani fitosanitarni zahtjevi zemlje u koju se izvozi.

2. Ako zemlja u koju se izvoze biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti koji nisu porijeklom iz Bosne i Hercegovine nego su uskladišteni, prepakovani ili distribuirani u Bosni i Hercegovini, zahtijeva fitosanitarni certifikat, fitosanitarni inspektor dužan je izvršiti kontrolu biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata prije izdavanja fitosanitarnog certifikata za reeksport, da bi provjerio da su ispunjeni propisani fitosanitarni zahtjevi zemlje u koju se izvozi.

3. Izdavanje fitosanitarnog certifikata smatrat će se službenim postupkom ili mjerom koju vrši fitosanitarni inspektor, čime on potvrđuje da su odredbe iz st. 1. i 2. ispunjene.

4. Uprava propisuje formu i sadržaj fitosanitarnog certifikata i fitosanitarnog certifikata za reeksport.

Član 36.

Odgovornosti izvoznika

1. Izvoznik je dužan fitosanitarnom inspektoru podnijeti zahtjev za izdavanje fitosanitarnog certifikata u roku koji određuje Uprava.

2. Zahtjev za izdavanje fitosanitarnog certifikata mora obavezno sadržavati:

a) identifikacione podatke podnosioca zahtjeva: firmu, odnosno ime i prezime i sjedište, odnosno adresu;

b) podatke o pošiljci.

3. Detaljniji sadržaj zahtjeva iz stava 2. propisuje Uprava.

4. Izvoznici su dužni izvršiti mjere koje fitosanitarni inspektor naredi u toku kontrole pošiljke namijenjene za izvoz.

C) Tranzit

Član 37.

Pošiljke u tranzitu

1. Kontrola, u skladu sa članom 25. stav 2. ovog zakona, nije obavezna za pošiljke u tranzitu.

2. Pošiljka iz stava 1. mora biti upakovana tako da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama i ne smije se dijeliti, miješati s drugim pošiljkama ili prepakovati na carinskom području Bosne i Hercegovine.
3. Ako pošiljka nije upakovana u skladu sa stavom 2. ili se pretovara, obavezna je kontrola u skladu sa članom 25. stav 2.
4. Nezavisno od odredbi stava 1, u slučaju osnovane sumnje da postoji rizik od unošenja ili širenja štetnih organizama, Uprava za određene pošiljke u tranzitu može propisati način tretiranja pošiljke, obaveznu kontrolu, način kontrole i odrediti mjere.

IV- PRIJEVOZ BILJA, BILJNIH PROIZVODA I REGULIRANIH OBJEKATA

Član 38.

Prijevoz

1. Biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A I. mogu se prenositi ako je uz biljku ili u pakovanju priložen pasoš za biljke ili se nalazi priloženu transportnom sredstvu kao prateći dokument.
2. Pošiljke Liste V. A, koje se prenose i namijenjene su za probne, istraživačke svrhe ili rad na raznim selekcijama, moraju se podvrgnuti kontroli i moraju imati pasoš za bilje.

Član 39.

Prijevoz u zaštićenu zonu

1. Biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A II. mogu se prenositi u ili unutar zaštićene zone samo ako je uz pošiljku ili u pakovanju priložen pasoš koji važi za zaštićenu zonu ili se nalazi u prijevoznom sredstvu kao popratni dokumenti ako su ispunjeni uslovi za prijevoz koje detaljnije propisuje Uprava.
2. Odredbe stava 1. neće se primjenjivati na prijevoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata kroz zaštićenu zonu ili iz zaštićene zone u uslovima koje propisuje Uprava.

Član 40.

Izuzeci

1. Nezavisno od člana 38. stav 1, količine biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata s Liste V. A koje prenose mali proizvođači ili mali prerađivači, koji se ne moraju upisati u registaru sklada sa članom 23, mogu se prenositi bez biljnog pasoša.
2. Izuzetno od stava 1, biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A, koji su namijenjeni za prodaju krajnjem korisniku na lokalnom tržištu, mogu se prenositi bez biljnog pasoša ukoliko se mali proizvođači profesionalno ne bave proizvodnjom i preradom i ukoliko nema opasnosti za širenje štetnih organizama sa listi I. i II.
3. Uprava utvrđuje kriterije za širinu lokalnog tržišta.

Član 41.

Proizvodnja, prerada, upotreba

1. Biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A I, koje proizvode, prerađuju i koriste pravna i fizička lica upisana u registari koje su namijenjene za prijevoz, moraju se podvrgnuti kontroli da bi se provjerilo da:

- a) nisu zaražene štetnim organizmima s listi I. Ai II. A,
- b) zadovoljavaju posebne fitosanitarne zahtjeve iz Liste IV. A.

2. Biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A II, koji su namijenjeni za prijevozu zaštićenu zonu, moraju se podvrgnuti kontroli za svrhe navedene u stavu 1. da bi se provjerilo da:

- a) nisu zaražene štetnim organizmima s listi I. Bi II. B,
- b) zadovoljavaju posebne fitosanitarne zahtjeve iz Liste IV. B.

3. Kontrole kod kojih se utvrde uslovi iz st. 1. i 2. treba vršiti redovno, najmanje u propisanim vremenskim razmacima, ili bar jednom godišnje i bar vizuelno.

4. Detaljnije metode kontrole iz st. 1, 2. i 3. propisuje Uprava.

5. Nezavisno od odredbi stava 3, kontrola se može vršiti nasumice da bi se provjerila zaštita zdravlja biljki i nezavisno od porijekla biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, u svako vrijeme i na svakom mjestu gdje se prenose, proizvode, skladište, prodaju ili drugdje koriste, kao i u postorijama kupca.

6. Ako se tokom kontrole utvrdi da postoji rizik od širenja štetnih organizama ili da nisu ispunjeni propisani uslovi za prijevoz biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, nadležni inspektor može narediti mjere prema članu 12. stav 3.

Član 42.

Pasoš za bilje

1. Pasoš za bilje moraju imati biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A.

2. Pasoš za bilje izdaju nadležni organi i lica koja pružaju javne usluge iz oblasti zaštite bilja ili lica koja su dužna upisati se u registar prema članu 19. stav 2. (u daljem tekstu: ovlaštena lica) ako su od nadležnog organa entiteta ili Brčko Distrikta dobili dozvolu za to i ako su biljke, biljni proizvodi i regulirani objekti s Liste V. A podvrgnuti kontroli u skladu sa članom 41.

Član 43.

Dozvola za izdavanje biljnog pasoša

1. Nadležni organi entiteta ili Brčko Distrikta ovlaštenim licima izdaju dozvolu za izdavanje biljnog pasoša ukoliko ta lica ispunjavaju sljedeće uslove:

- a) da su upisana u registar prema članu 19,
- b) da su tehnički stručna za zaštitu bilja ili da garantiraju tehnički stručno lice za zaštitu bilja koje će voditi računa o izvršenju odgovornosti iz člana 49, koje je zaposleno kod ovlaštenog lica ili sa njim ima ugovorni odnos,
- c) da imaju formalno obavještenje od nadležnog inspektora da ispunjavaju uslove iz člana 22.

2. Zahtjev za dobijanje dozvole za izdavanje biljnog pasoša predaje se nadležnim organima entiteta ili Brčko Distrikta na propisanom obrascu.
3. U zahtjevu, osim podataka navedenih u članu 20, navode se:
  - a) podaci o vrsti proizvodnje, prerade, prodaje ili uvoza biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata;
  - b) dokaz o ispunjavanju uslova iz stava 1.
4. Smatrat će se da lice iz stava 1. b) ima stručne kvalifikacije ukoliko ima propisanu školsku spremu i certifikat o osnovnom znanju o štetnim organizmima, o njihovoj kontroli i propisima o zaštiti zdravlja bilja stečeno na kursevima za koje Uprava donosi programe, a koje provode nadležni organi entiteta ili Brčko Distrikta.
5. Ako je lice odgovorno za zdravlje bilja u ugovornom odnosu ovlaštenim licem, ovlašteno lice mora uz zahtjev priložiti kopiju ugovora koji mora sadržavati precizno definirane odgovornosti lica odgovornog za zdravlje biljaka.
6. Formu i detaljniji sadržaj zahtjeva iz st. 2. i 3. i uslove koji se odnose na školsku spremu i formu potvrde o osnovnom znanju iz stava 4. određuje Uprava.
7. Dozvole za izdavanje biljnih pasoša izdaju nadležni organi entiteta ili Brčko Distrikta u administrativnoj proceduri najkasnije tri mjeseca nakon prijema kompletnog zahtjeva i o tome obavještavaju Upravu, najkasnije do desetog dana tekućeg mjeseca.
8. Ako pravno, odnosno fizičko lice prestane ispunjavati propisane uslove za izdavanje biljnih pasoša, dozvola se poništava na prijedlog ovlaštenog lica ili po službenoj dužnosti.

Član 44.

Evidencija o licima odgovornim za zdravlje bilja zaduženim za izdavanje biljnih pasoša

1. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta dužni su voditi evidenciju lica odgovornih za zdravlje bilja zaduženih za izdavanje biljnih pasoša.
2. Evidenciju treba voditi na jedinstven način i ona treba sadržavati naziv firme, odnosno ime i prezime i sjedište, odnosno adresu lica odgovornog za zdravlje bilja i lično ime i adresu ovlaštenog lica koje je dalo garanciju za ovo odgovorno lice.
3. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta su, na zahtjev Uprave, dužni dostaviti podatke iz evidencije.
4. Detaljnije podatke i način vođenja evidencije iz st. 1. i 2. propisuje Uprava.

Član 45.

Vrste biljnih pasoša

1. Postoje sljedeće vrste biljnih pasoša:
  - a) pasoši za biljke;
  - b) zamjena za pasoš za bilje(oznaka ZBP);
  - c) pasoš za biljke za zaštićene zone(oznaka ZZBP);
2. Uprava propisuje formu i sadržaj biljnog pasoša.

Član 46.

Izdavanje biljnih pasoša za nezaražene biljke, biljne proizvode i regulirane objekte

Ako kontrola utvrdi da su dijelovi biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koje registrirani proizvođač, odnosno prerađivač proizvodi, odnosno prerađuje ili koristi, ili je na bilo koji način prisutan na njihovim prostorima, zaraženim štetnim organizmima s listi

I. A, I. B, II. A ili II. B, pasoš za biljke može biti izdat za ostale biljke, biljne proizvode i regulirane objekte ako ne postoji sumnja da su one zaražene niti postoji rizik od širenja štetnih organizama.

Član 47.

Zamjena za biljne pasoše

1. Ako je pošiljka podijeljena ili se sastoji od više različitih pojedinačnih pošiljki koje već imaju biljne pasoše, potrebno je izdati zamjenu za pasoš za bilje za tu novu pošiljku.

2. Ako se u slučaju iz stava 1. zdravstveno stanje pošiljke promijeni, zamjena za pasoš za bilje može se izdati samo nakon izvršene kontrole.

Član 48.

Zamjena za pasoš za bilje fitosanitarnim certifikatom

1. Nakon kontrole pošiljki koje se uvoze i koje moraju pratiti fitosanitarni certifikat i koje se nalaze na Listi V. A, fitosanitarni inspektor treba izdati biljni pasoš za kretanje uvezene pošiljke kroz zemlju.

2. Ako je pošiljka s Liste V. A, koju prati biljni pasoš iz stava 1, podijeljena ili se sastoji od više različitih pojedinačnih pošiljki, mora se izdati novi pasoš za biljke.

3. Ako se u slučaju iz stava 2. zdravstveno stanje uvezene pošiljke promijeni, pasoš za biljke može se izdati samo nakon izvršene kontrole.

Član 49.

Obaveze proizvođača, prerađivača, uvoznika i distributera pri izdavanju biljnih pasoša

1. Proizvođači, prerađivači, uvoznici i distributeri biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata iz člana 19. stav 2, pored obaveza iz člana 22, obavezni su također:

a) u propisanom vremenskom roku obavijestiti nadležni organ entiteta i Brčko Distrikta o svim promjenama koje se odnose na uslove za izdavanje biljnih pasoša,

b) voditi računa o izdavanju pasoša za bilje u skladu s ovim zakonom,

c) u propisanom vremenskom roku obavijestiti nadležnog inspektora o namjeravanom kretanju biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u zaštićene zone,

d) izdavati biljne pasoše u skladu s propisanim sadržajem i oznakama,

e) čuvati dokumenta i voditi evidenciju o izdavanju svih vrsta pasoša za bilje,

f) osigurati način pričvršćivanja biljnog pasoša koji onemogućava fizičko oštećenje i ponovnu upotrebu pasoša za biljke.

2. Način i rokove za izvještavanje i rokove za čuvanje dokumentacije iz stava 1. određuje Uprava.

Član 50.

Obaveze kupaca biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata

1. Kupci biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, uključeni u marketing proizvedene robe, moraju kao krajnji korisnici čuvati sve vrste pasoša za bilje u skladu s propisanim rokovima.
2. Uprava određuje rok čuvanja dokumenata iz stava 1.
3. Kupci iz stava 1. dužni su dozvoliti nadležnom inspektorju pristup bilju, biljnim proizvodima i reguliranim objektima u svakoj fazi proizvodnje, prerade ili trgovine i dozvoliti kontrolu, uključujući i kontrolu dokumentacije.

V- BIOLOŠKA KONTROLA

Član 51.

Biološka zaštita bilja

Biološka zaštita bilja je način kontrole štetnih organizama u ratarstvu, u kojoj se koriste živi prirodni neprijatelji, antagonisti, odnosno protivnici ili njihovi proizvodi i druga samoreprodukujuća biotička bića.

Član 52.

Autohtone vrste organizama

1. Autohtona vrsta organizama je vrsta koja je prirodno prisutna u ekosistemu.
2. Unošenje, uzgoji upotreba autohtonih vrsta organizama za biološku zaštitu bilja na pokrivenim prostorima i na otvorenom dozvoljena je ako su ispunjeni uslovi koji se odnose na stručne i tehničke kapacitete koje određuje Uprava u saradnji s organima odgovornim za očuvanje prirode.

Član 53.

Uvođenje stranih vrsta organizama

1. Strana vrsta organizama je vrsta koju je nastanio čovjeka koja prije toga nije bila prisutna u određenom ekosistemu.
2. Samo strane vrste organizama, koje se nalaze na listi koju je objavila Uprava, mogu se koristiti za biološku zaštitu bilja na pokrivenim prostorima i na otvorenom.
3. Uprava, na osnovu prethodno pribavljene saglasnosti nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta, dužna je izdati dozvolu za uvozi upotrebu stranih vrsta organizama iz stava 2, na osnovu nalaza koji potvrđuje da ta intervencija ne predstavlja prijetnju prirodnoj ravnoteži biološke raznovrsnosti, u skladu s propisima u oblasti očuvanja prirode.
4. Dozvolu za uvoz iz stava 3. izdaje Uprava uz saglasnost nadležnog organa iz oblasti zaštite i očuvanja prirode.
5. Nezavisno od odredbi stava 2, dozvola za uvozi upotrebu stranih vrsta organizama može se izdati u svrhu biološke zaštite bilja, za naučne ili istraživačke organizacije, ukoliko se koriste za eksperimentalne, istraživačke, odnosno razvojne svrhe. Dozvola se izdaje na način propisanu stavu 4.
6. Za dobijanje saglasnosti iz stava 3, podnosilac molbe mora također ispunjavati propisane uslove koji se odnose na zemljište/ prostore, opremu i osoblje.

7. Zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava 3. predaje se nadležnom organu entiteta i Brčko Distrikta. Zahtjev treba da sadrži naročito sljedeće podatke:

- a) firmu, odnosno ime i prezime i direkciju, odnosno sjedište,
- b) odgovorno lice,
- c) vrstu aktivnosti,
- d) tipičan način upotrebe u odnosu na ciljane štetne organizme,
- e) program naseljavanja i listu recipijenata,
- f) procjenu opasnosti za prirodu,
- g) dokaz da je upotreba organizama dozvoljena u bar tri uporedive evropske zemlje,
- h) dokaz da je organizam namijenjen za biološku kontrolu,
- i) dokaz o ispunjavanju drugih propisanih uslova.

8. Detaljnije uslove iz stava 6. i detaljniji sadržaj zahtjeva iz stava 7. propisuje Uprava.

9. Nadležni organi entiteta, Brčko Distrikta i Uprava dužni su voditi evidenciju o uvozu i upotrebi stranih vrsta organizama iz ovog člana.

VI- PRIKUPLJANJE, UPOTREBA I RAZMJENA PODATAKA I INFORMACIJA

Član 54.

Prikupljanje i upotreba podataka

1. Nadležni organi mogu, u skladu s ovim članom, prikupljati i koristiti podatke za vođenje i održavanje baze podataka za analizu i praćenje mjera zaštite zdravlja bilja, kojemu okviru propisanih baza podataka vode službena državna i entitetska tijela, javne institucije i agencije, nosioci dozvola i druga ovlaštena tijela, posebno iz:

- a) registra farmi i evidencije subjekata;
- b) evidencije proizvođača i prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda;
- c) registra korištenju zemljišta;
- d) registra prostornih jedinica;
- e) poreskog registra (poreski brojevi);
- f) centralnog registra stanovništva (ime i prezime, lični matični broj, mjesto boravka);
- g) zemljišnog registra (broj čestice, granice čestice, područje, vlasnik, upravnik, stanar);
- h) zemljišnog registra (vlasništvo i stanarska prava za pojedinačne čestice);
- i) poslovnog registra Bosne i Hercegovine;
- j) baza statističkih podataka iz oblasti poljoprivrede;

- k) baza carinskih podataka o uvozu i izvozu bilja i biljnih proizvoda;
- l) baza podataka Hidrometeorološkog zavoda.

2. Nadležni organi mogu također koristiti osnovne topografske planove, topografske karte, geodetske karte i digitalne ortofotografske planove.

Član 55.

Saopćavanje podataka

Nadležni organi mogu saopćavati podatke iz svog registra i baza podataka i drugim državnim tijelima, ako je to potrebno radi izvršavanja zakonom određenih poslova, kao i ovlaštenim organizacijama i davaocima javnih usluga, ako se podaci traže za izvršavanje poslova iz oblasti zaštite zdravlja bilja.

Član 56.

Sistem informiranja

1. Lica koja se bave zaštitom bilja moraju voditi i redovno ažurirati propisanu evidenciju, registre i baze podataka koje su povezane sa sistemom informiranja.

2. Uprava je dužna osigurati uvođenje i povezivanje sistema informiranja iz stava 1. sa sistemom informiranja nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta i međunarodnih informacionih sistema u oblasti zdravlja.

Član 57.

Međunarodna razmjena podataka i informacija

1. Na međunarodnom nivou Uprava je dužna vršiti razmjenu naročito podataka i informacija:

- a) odgovornim zvaničnim tijelima;
- b) ovlaštenim javnim službama za pružanje javnih usluga iz oblasti zdravlja bilja;
- c) listi tačkaka ulazaka preko kojih se pošiljke biljki mogu uvoziti u Bosnu i Hercegovinu;
- d) listi štetnih organizama koji su predmet kontrole;
- e) prisustvu ili pojavi štetnih organizama s liste propisane ovim zakonom na dijelu njene teritorije na kojem prije toga nisu bili prisutni i o poduzetim mjerama;
- f) pojavi, izbijanju, odnosno širenju štetnih organizama koji predstavljaju mogući rizik;
- g) bilo kakvoj pojavi štetnog organizma u zaštićenoj zoni na osnovu kojeg je zaštićena zona proglašena;
- h) nalazima systemske kontrole u zaštićenoj zoni;
- i) propisima izdatim na osnovu ovog zakona;
- j) slučajevima u kojima su pošiljke biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata zadržane jer nisu ispunjeni fitosanitarni zahtjevi;
- k) ostalim podacima i informacijama iz domena zaštite bilja na zahtjev međunarodnih tijela i organizacija.

2. Podatke i informacije treba saopćavati u skladu s obavezama Bosne i Hercegovine po međunarodnim konvencijama i sporazumima.

VII- TAKSE I TROŠKOVI

Član 58.

Troškovi

1. Sve troškove testiranja biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, izvršenih na zahtjev fitosanitarnog inspektora radi utvrđivanja zdravstvenog stanja biljki, u slučajevima u kojima je rezultat analize nepovoljan za nosioca vlasništva, plaća nosilac vlasništva koji je izdvojio uzorke, ukoliko nije drugačije određeno.
2. Sve troškove provođenja mjera iz ovog zakona izvršenih u cilju osiguranja zdravlja biljki snosi nosilac vlasništva.
3. Troškove kurseva tehničke edukacije radi dobijanja dozvole za izdavanje biljnog pasoša snosi podnosilac zahtjeva.
4. Za fitosanitarni certifikat plaća se propisana administrativna taksa, utvrđena posebnim propisom.
5. Za kontrole se plaća posebna taksa.
6. Uprava propisuje visinu posebne takse, vrste i količinu biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata, kaoi način plaćanja.
7. Posebna taksa iz stava 6. prihod je budžeta entiteta i plaća se na poseban račun ugovoren u skladu s propisima koji reguliraju način plaćanja i raspodjele javnih novčanih prihoda.

VIII- NAKNADA ŠTETE

Član 59.

Naknada štete

1. Ako fitosanitarni inspektor naredi uništenje ili uklanjanje biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u skladu s ovim zakonom, vlasnik ima pravo na naknadu štete ako:
  - a) je odmah obavijestio o pojavi ili sumnji na prisustvo štetnog organizma s listi I. A ili II. A ili u slučaju zaštićene zone s listi I. B ili II. B;
  - b) ako je izvršio sve propisane i naređene mjere za zaštitu zdravlja bilja.
2. Sredstva za naknadu štete iz stava 1. isplaćuju se iz budžeta entiteta i Brčko Distrikta.
3. Naknada štete iz stava 1. neće se plaćati ako se štetni organizam pojavi kod uvoza biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u Bosnu i Hercegovinu.
4. Naknada štete ostvaruje se na osnovu zahtjeva vlasnika uništenih ili na drugi način odstranjenih biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata. Uz zahtjev koji se podnosi nadležnom organu entiteta ili Brčko Distrikta treba priložiti odluku nadležnog inspektora kojom se naređuju te mjere.

5. Nadležni organ entiteta ili Brčko Distrikta donosi odluku o dodjeli i visini naknade štete.
6. Protiv odluke o visini naknade nije dozvoljena žalba, niti je moguće pokrenuti upravni spor. Vlasnik može predložiti nadležnom sudu da procijeni naknadu u roku od 30 dana nakon uručenja odluke iz stava 5.
7. Sud građanskim postupkom donosi odluku u skladu sa stavom 6.
8. Detaljnije kriterije o određivanju nadoknade štete utvrđuje Upravau saglasnosti s nadležnim organom entiteta i Brčko Distrikta.

IX- JAVNE SLUŽBE U OBLASTI ZDRAVLJA BILJA

Član 60.

Definicija

1. Javna služba u oblasti zdravlja bilja je zakonom definirana aktivnost pružanja usluga. Lica koja pružaju te usluge imaju posebne obaveze koje su od javnog interesa (u daljem tekstu: obaveze javnih službi).
2. Aktivnosti javne službe u oblasti zdravlja bilja obuhvataju, prije svega, promatranje i predviđanje pojave štetnih organizama, kao i tehničke poslove iz oblasti zdravlja bilja.
3. Zadaci iz oblasti promatranja i predviđanja pojave štetnih organizama su naročito:
  - a) praćenje i promatranje razvoja štetnih organizama koji su normalno prisutni na biljkama i biljnim proizvodima i određivanje optimalnog vremena za njihovo suzbijanje,
  - b) evidentiranje izbijanja i povećane populacije štetnih organizama (epifitotici),
  - c) predviđanje razvoja i povećane pojave štetnih organizama na osnovu relevantnih podataka,
  - d) pružanje meteoroloških, bioloških i drugih podataka u svrhu promatranja i predviđanja pojave štetnih organizama,
  - e) vršenje osnovne terenske i laboratorijske dijagnostike štetnih organizama,
  - f) izdavanje upozorenja i sprečavanje širenja štetnih organizama putem savjeta i uputstava za upotrebu proizvoda za zaštitu bilja i putem obavještanja javnosti i relevantnih servisa,
  - g) edukacija vlasnika iz oblasti primjene aktivnosti vezanih za zdravlje bilja.
4. Tehnički zadaci iz oblasti zdravlja bilja naročito su:
  - a) vršenje specijalnih laboratorijskih testova bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u svrhu dijagnosticiranja štetnih organizama,
  - b) pružanje stručnog mišljenja vlasnicima u vezi sa zdravljem bilja,
  - c) stručno usavršavanje lica odgovornih za zdravlje bilja vezano za izdavanje pasoša za bilje,
  - d) izdavanje biljnih pasoša,
  - e) vršenje istraživačkih i razvojnih aktivnosti,

- f) vršenje dezinfekcije i deratizacije radi zaštite zdravlja bilja,
- g) vršenje drugih tehničkih poslova.

5. Detaljnije propise u vezi poslovima iz st. 3. i 4. donosi Uprava u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 61.

Davaoci javnih usluga iz oblasti zdravlja bilja

1. Aktivnosti javne službe iz oblasti zdravlja bilja vrše javne institucije i druga pravna i fizička lica koja zadovoljavaju propisane uslove u vezi sa osobljem, prostorne uslove i uslove koji se odnose na opremu.
2. Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, propisuje uslove iz stava 1.

Član 62.

Obaveze javne službe

1. Obaveze javne službe oblasti zdravlja bilja su:
  - a) redovne i kontinuirane aktivnosti i vršenje usluga;
  - b) omogućavanje usluga fizičkim i pravnim licima koji se bave poljoprivrednim aktivnostima ili zaštitom bilja;
  - c) pružanje usluga po unaprijed određenim cijenama.
2. Ako davalac javnih usluga ne pruži javnu uslugu licu kojem je obavezan pružiti uslugu ili ne izvrši uslugu po propisanoj cijeni i drugim propisanim uslovima, korisnik usluge može tražiti od nadležnog organa entiteta ili Brčko Distrikta da odluči o pravima korisnika putem odluke kroz upravni postupak i naredi davaocu usluge da se ponaša po propisima.

Član 63.

Finansiranje usluga javnih službi

1. Javne usluge iz oblasti zdravlja bilja finansiraju se iz:
  - a) dijela ili cijele uplate za cijenu pružene usluge,
  - b) budžeta entiteta i Brčko Distrikta,
  - c) drugih izvora.
2. Davaoci javnih usluga moraju odrediti sredstva iz budžeta entiteta i Brčko Distrikta za finansiranje programa javnih usluga samo za osiguranje tih javnih usluga.

Član 64.

Cijene usluga javnih službi

1. Korisnici usluga javnih službi u oblasti zdravlja bilja plaćaju cijenu pojedinačnih usluga djelimično ili u cijelosti.

2. Cijene usluga javnih službi iz oblasti zdravlja bilja i dio koji plaća korisnik određuje Uprava u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 65.

Nadzor rada javnih službi

Nadzor primjene javnih usluga u oblasti zdravlja bilja vrši Uprava u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Član 66.

Dozvole

1. Uprava, na prijedlog nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta, davaocima usluga izdaje dozvole za pružanje javnih usluga iz oblasti zdravlja bilja na osnovu poziva na javne konkurse koji se objavljuju u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

2. Javni pozivi na konkurse, prije svega, treba da sadržavaju:

- a) predmet dozvole,
- b) početak i trajanje dozvole,
- c) uslove koje mora ispunjavati nosilac dozvole,
- d) obavezne elemente ponuda,
- e) mjere koje se odnose na izbor,
- f) rok za donošenje odluke o izboru,
- g) druge eventualne stručne i tehničke uslove,
- h) kontakt lice za davanje obavještenja o sadržaju javnog poziva na ponude,
- i) datum, mjesto i vrijeme otvaranja ponuda,
- j) način obavještanja kandidata o izboru nosioca dozvole.

3. Proceduru otvaranja i procjene ponuda određuju posebne komisije koje imenuje Uprava u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta. Otvaranju ponuda mogu prisustvovati predstavnici ponuđača.

4. Odluka iz stavka 2. f) objavljuje se u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

5. Javni poziv na ponude iz stava 1. nije potreban za javne zavode iz oblasti poljoprivrede, kojima Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, izdaje dozvole na osnovu zahtjeva putem odluke kroz upravni postupak.

6. Odnosi između Uprave i nosioca dozvole reguliraju se detaljnije ugovorom.

7. Protiv odluke iz ovog člana nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Član 67.

Ugovori

Ugovor iz člana 66. stav 6. zaključuje se u pismenoj formi i sadrži:

- a) naziv davaoca usluga i stručna lica koja će obavljati aktivnosti,
- b) aktivnosti iz oblasti zdravlja bilja koje će obavljati davalac usluga,
- c) regiju u kojoj davalac usluga mora pružati javne usluge iz oblasti zdravlja bilja,
- d) način i uslove za vršenje aktivnosti određene ugovorom,
- e) prava, obaveze i odgovornosti davaoca usluga,
- f) radno vrijeme i radne dane, odnosno način osiguranja aktivnosti,
- g) početak i trajanje dozvole,
- h) izvor finansiranja,
- i) nadzor nad vršenjem aktivnosti,
- j) prestanak važnosti dozvole,
- k) vremensko ograničenje za otkazivanje ugovora.

X- JAVNO OVLAŠTENJE

Član 68.

Javno ovlaštenje

1. Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, dodjeljuje javno ovlaštenje pravnim i fizičkim licima koja ispunjavaju uslove u odnosu na stručne, prostorne i tehničke sposobnosti za poslove iz člana 76. st. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10. i 14.
2. Uslove, koji se odnose na stručne kvalifikacije iz stava 1, propisuje Uprava.
3. Ispunjavanje uslova u vezi sa stručnim kvalifikacijama verificiraju komisije koje imenuje Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.
4. Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, dodjeljuje javno ovlaštenje za vršenje poslova iz stava 1. na osnovu javnog poziva na ponude.
5. Javni poziv na ponude iz stava 1. nije potreban za javne zavode iz oblasti poljoprivrede, kojima Uprava izdaje dozvole na osnovu zahtjeva.
6. Uprava odlučuje o izboru davaoca usluga. U odluci treba navesti osoblje koje će vršiti delegirane aktivnosti.
7. Ne dozvoljava se žalba na odluku iz stava 6, ali je moguć upravni spor.
8. Nosioци javnih ovlaštenja odgovorni su nadležnim organima za obavljanje poslova za koje je dato javno ovlaštenje.

9. Ako nosilac javnog ovlaštenja prestane ispunjavati uslove ili ako radi suprotno propisima, Uprava donosi odluku o ukidanju javnog ovlaštenja.

XI- UDRUŽENJA IZ OBLASTI ZDRAVLJA BILJA KOJA RADE U JAVNOM INTERESU

Član 69.

Javni interes

1. Udruženja iz oblasti zdravlja bilja su profesionalna i amaterska udruženja iz oblasti zdravlja bilja koja obavljaju aktivnosti od javnog interesa.
2. Udruženje radi u javnom interesu:
  - a) ako radi aktivno u oblasti zdravlja bilja;
  - b) ako se bavi aktivnostima koje su od javnog interesa definirane u osnivačkim aktima;
  - c) ako organizira edukacije/ obuke o zdravlju bilja za članove i one koji nisu članovi;
  - d) ako je jasno pokazano da se fondovi društva predominantno koriste u svrhu javnog interesa u periodu od dvije godine;
  - e) ako je vršilo ove aktivnosti najmanje dvije godine.
3. Uprava može propisati detaljnije uslove iz stava 2.

Član 70.

Status udruženja

1. Nadležni organ udruženju koje ispunjava uslove iz člana 69. može odlukom dodijeliti status udruženja od javnog interesa, za period od najviše pet godina, uz mogućnost produženja na isti period.
2. Udruženje se može finansirati za vršenje aktivnosti koje su u javnom interesu iz budžeta entiteta i Brčko Distrikta.
3. Udruženju koje više ne ispunjava uslove iz prethodnog člana nadležni organ odlukom poništava status udruženja od javnog interesa.

Član 71.

Objavljivanje

Odluka o dodjeli i ukidanju statusa udruženja od javnog interesa objavljuje se u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

XII- STRUČNI SAVJET ZA ZDRAVLJE BILJA

Član 72.

Stručni savjet za zdravlje bilja

1. Uprava osniva Vijeće za zdravlje bilja (u daljem tekstu: Vijeće) kao stručno savjetodavno tijelo iz oblasti zdravlja bilja, koje će biti sastavljeno od stručnjaka iz oblasti zdravlja bilja, poljoprivrede, šumarstva, nauke i obrazovanja. Zadaci Vijeća su naročito:

- a) davanje savjeta o uvođenju mjera za sprečavanje unošenja, širenja i za suzbijanje štetnih organizama,
- b) predlaganje naučnih i edukativnih aktivnosti iz oblasti zdravlja bilja,
- c) praćenje sistemskih i razvojnih pitanja iz oblasti zdravlja bilja i predlaganje prioriternih poslova,
- d) predlaganje procjene prioriternih rizika od štetočina,
- e) predlaganje planova razvoja iz oblasti zdravlja bilja,
- f) saradnja u stvaranju osnova za pripremu zakonskih propisa.

2. Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi propis o sastavu i načinu rada Vijeća.

XIII- NADLEŽNOST ODGOVORNIH ORGANA

1. Vijeće ministara

Član 73.

Mjere

Vijeće ministara, na prijedlog Uprave, može narediti sljedeće mjere:

- a) narediti zabranu proizvodnje pojedinih vrsta, sorti ili klonova bilja u određenim područjima,
- b) ograničiti ili zabraniti trgovinu pojedinih vrsta bilja,
- c) narediti mandatnu saradnju nosioca vlasništva u suzbijanju štetnih organizama i upotrebu njihove opreme u tu svrhu,
- d) narediti sve druge mjere potrebne za primjenu ovog zakona.

2. Uprava

Član 74.

Status

1. Uprava je centralno odgovorno tijelo za zaštitu bilja u Bosni i Hercegovini za saradnju i razmjenu informacija s međunarodnim zvaničnim tijelima i obavještanje međunarodnih tijela.
2. Uprava vrši upravne poslove i s njima povezane tehničke poslove, u skladu s ovim zakonom.
3. U upravnim stvarima o kojima odlučuje Uprava, Vijeće ministara je drugostepeni organ.

Član 75.

Mjere koje provodi Uprava

1. Radi sprečavanja unošenja i širenja štetnih organizama u Bosnu i Hercegovinu i njihovog suzbijanja, ako u zemlji postoji rizik, Uprava može odlukom:
  - a) odrediti granice posebno reguliranih područja,
  - b) ograničiti ili zabraniti prijenos pojedinih vrsta bilja na teritoriji Bosne i Hercegovine,
  - c) ograničiti ili zabraniti uvoz i tranzit određenih vrsta bilja kroz teritoriju Bosne i Hercegovine.
2. Uprava je dužna donijeti odluku iz stava 1. a) do izdavanja propisa iz člana 12. stav 3.

Član 76.

Ovlaštenja i zadaci Uprave

Uprava obavlja sljedeće poslove i ima sljedeća ovlaštenja prema ovom zakonu:

1. kreiranje politike iz oblasti zdravlja bilja,
2. pripremanje zakonskih propisa i vršenje drugih upravnih poslova iz oblasti zdravlja bilja i brige za njihovo provođenje,
3. redovno praćenje štetnih organizama u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta,
4. analiza i procjena zdravstvenog stanja bilja u svrhu utvrđivanja pojave i širenja štetnih organizama u zemlji i inozemstvu,
5. koordinacija s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta pri vršenju laboratorijskih ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u svrhu dijagnosticiranja štetnih organizama s listi I.A, II.A, I.B i II.B,
6. koordinacija s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta pri vršenju procjene rizikau slučaju opasnosti od pojave ili nailaska novih štetnih organizama, izdavanje tehničkih uputstva i mjera,
7. koordinacija s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta u određivanju zaraženih regija, ugroženih regija, posebno reguliranih regija i zaštićenih zona,
8. uspostavljanje i vođenje registara, evidencija i listi, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta,
9. praćenje programa koji su u vezi s mjerama sprečavanja unošenja i širenja štetnih organizama i briga o implementaciji programa,
10. predlaganje i praćenje mjera za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama,
11. osiguranje provođenja fitosanitarnih mjera,
12. koordinacija s nadležnim organima entiteta i Brčko Distriktau vršenju poslova od strane javnih službiu skladu s ovim zakonom,
13. obavještanje o pojavi, izbijanju i širenju štetnih organizama u zemlji i inozemstvu,

14. izrada izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala za službena tijela i međunarodne organizacije koje je Bosna i Hercegovina dužna obavještavati u skladu s propisima i na osnovu međunarodnih ugovora,
15. obavještavanje zemalja-izvoznica o zadržanim pošiljkama zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva,
16. saradnja u izradi međunarodnih sporazuma koje sklapa Bosna i Hercegovina u oblasti zdravlja bilja i briga za njihovu implementaciju,
17. koordinacija s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta pri obavještavanju javnosti i onih koji su zainteresirani o problemima iz oblasti zaštite bilja i izdavanje publikacija,
18. briga oko vršenja jedinstvenih procedura rada u skladu s propisima i međunarodnim zahtjevima,
19. uvođenje i održavanje sistema informiranja iz oblasti zdravlja bilja,
20. osiguranje stručne obuke za osoblje Uprave,
21. saradnja s drugim službenim tijelima i organizacijama u zemlji i inozemstvu iz oblasti zaštite zdravlja bilja,
22. predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim tijelima i organizacijama u oblasti zdravlja bilja,
23. obavljanje drugih poslova u vezi sa zdravljem bilja.

3. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta

Član 77.

Ovlaštenja nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta

U provođenju ovog zakona nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta imaju sljedeća ovlaštenja:

1. saradnja u kreiranju i provođenju politike iz oblasti zdravlja bilja,
2. saradnja u pripremi zakonskih propisa i vršenje drugih upravnih poslova iz oblasti zdravlja bilja i briga za njihovo provođenje,
3. redovno praćenje štetnih organizama,
4. analiza i procjena zdravstvenog stanja bilja u svrhu utvrđivanja pojave i širenja štetnih organizama u zemlji, unutar administrativnog prostora djelovanja,
5. vršenje laboratorijskih ispitivanja biljki, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u svrhu dijagnosticanja štetnih organizama s listi I. A, II. A, I. Bi II. B, u saradnji s Upravom,
6. vršenje procjene rizika u slučaju opasnosti od pojave ili nailaska novih štetnih organizama, izdavanje tehničkih uputstava i mjera,
7. proizvodnja tehničke osnove za određivanje zaraženih regija, ugroženih regija, posebno reguliranih regija i zaštićenih zona,
8. uspostavljanje i vođenje registara, evidencija listi, unutar administrativnog prostora djelovanja,

9. provođenje mjera za sprečavanje unošenja i širenja štetnih organizama, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama,
10. osiguranje fitosanitarnih mjera,
11. stručni nadzor nad vršenjem poslova od strane javnih službi u skladu s ovim zakonom, unutar administrativnog prostora djelovanja,
12. obavještanje Uprave o pojavi, izbijanju i širenju štetnih organizama u zemlji unutar administrativnog prostora djelovanja,
13. izrada izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala iz oblasti zaštite zdravlja bilja za potrebe Uprave,
14. obavještanje Uprave o zadržanim uvoznim pošiljkama zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva,
15. saradnja u predlaganju međunarodnih sporazuma koje sklapa Bosna i Hercegovina u oblasti zdravlja bilja,
16. obavještanje javnosti i onih koji su zainteresirani o problemima iz oblasti zaštite bilja i izdavanje publikacija, unutar administrativnog prostora djelovanja,
17. provođenje jedinstvenih procedura rada u skladu s propisima i međunarodnim zahtjevima,
18. uvođenje i održavanje sistema informiranja iz oblasti zdravlja bilja, unutar administrativnog prostora djelovanja,
19. osiguranje stručne obuke za osoblje nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta,
20. obavljanje drugih poslova u vezi sa zdravljem bilja.

4. Inspekcijski nadzor

Član 78.

Vršenje inspekcijskog nadzora

1. Inspekcijski nadzor primjene ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše fitosanitarni inspektori nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta.
2. Mjere iz ovog zakona naređuju fitosanitarni inspektori rješenjem. Žalba na rješenje ne odgađa izvršenje rješenja.
3. Nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta su službena tijela drugostepenog nivoa u upravnim stvarima o kojima odlučuju nadležni inspektori.

Član 79.

Fitosanitarne službeu nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta

1. Fitosanitarne službe u nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta treba da osiguraju jedinstvenu primjenu procedura radai mjera iz oblasti zdravlja bilja u okviru priručnika za inspektore, vrše inspekcijsko praćenje zdravstvenog stanja biljki, osiguraju stručnu obuku za inspektore, sarađuju u izradi propisa u njihovom polju rada i vrše druge poslove određene zakonom ili drugim propisima.

2. Fitosanitarne službe u nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta saraduju u svom radu s Upravom, s drugim kontrolnim službama, institutima i drugim organizacijama i stručnjacima za poljoprivredu u Bosni i Hercegovini i inozemstvu.

Član 80.

Zadaci i ovlaštenja inspektora

Fitosanitarni inspektori mogu na osnovu ovog zakona:

1. imati pristup biljkama, biljnim proizvodima i reguliranim objektima u svako vrijeme i na svakom mjestu gdje se oni prevoze, proizvode, prerađuju, skladište, prodaju ili na drugi način koriste, kao i pristupu prostoru kupaca i u toku uvoza, izvoza i tranzita,
2. vršiti kontrolu bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata u svako vrijeme i na svakom mjestu gdje se oni prevoze, proizvode, prerađuju, skladište, prodaju ili na drugi način koriste, kao i u prostoru kupaca i u toku uvoza, izvoza i tranzita,
3. vršiti kontrolu dokumentacije pravnih i fizičkih lica koja je u vezi sa zdravljem bilja,
4. za laboratorijske analize uzimati uzorke bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata bez naknade za njihovu vrijednost,
5. provjeravati da li su proizvođači, prerađivači, uvoznici i distributeri propisanih vrsta biljki i vrsta biljnih proizvoda upisani u službeni registar,
6. provjeravati dali isti ispunjavaju uslove za izdavanje pasoša za bilje,
7. provjeravati da li oni koji su, prema ovom zakonu, dužni upisati se u registar ispunjavaju svoje obaveze,
8. provjeravati da li davaoci javnih usluga, pravna i fizička lica kojima je dato ovlaštenje na osnovu ovog zakona ispunjavaju propisane uslove,
9. vršiti nadzor nad poslovima koje vrše davaoci javnih usluga,
10. izdavati pasoše za bilje i vršiti nadzor nad izdavanjem pasoša za bilje,
11. izdavati fitosanitarne certifikate za izvoz i fitosanitarne certifikate za reeksport,
12. vršiti kontrolu registara i evidencije koja mu je potrebna za vršenje nadzora,
13. vršiti kontrolu uvoza, uzgoja i upotrebe organizama za biološku zaštitu bilja,
14. nadzirati provođenje mjera iz ovog zakona, 15. vršiti druge poslove u vezi sa zdravljem bilja.

Član 81.

Mjere koje uvodi inspektor

U vršenju kontrolnog nadzora prema ovom zakonu fitosanitarni inspektor može:

1. zabraniti uvoz štetnih organizama s listi propisanih ovim zakonomi drugih određenih štetnih organizama,
2. zabraniti uvoz i prijevoz bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata koji ne ispunjavaju uslove iz ovog zakona,

3. zabraniti uzgoj određenih vrsta bilja na mjestu proizvodnje na određeni vremenski period,
4. narediti odgovarajući tretman pošiljke u toku uvoza, izvoza, prijevoza bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata ako utvrdi da su zaraženi određenim štetnim organizmima,
5. narediti uklanjanje samo zaraženog dijela pošiljke ako ne postoji rizik odširenja štetnih organizama,
6. narediti da se pošiljka ne preda uvozniku, prijevozniku ili licu koje uvozi ili prevozi bilje, biljne proizvode i regulirane objekte dok se ne izvrši kontrola, odnosno dok se ne saznaju rezultati ispitivanja ili zvaničnog testiranja,
7. u slučaju robe zaražene štetnim organizmima dozvoliti prijevoz bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (osim sjemenja i sadnica/sadnog materijala) u područja u kojima ne postoji rizik odširenja štetnih organizama, odnosno u mjesto industrijske prerade, pod njegovom kontrolom,
8. narediti uništenje pošiljke u toku uvoza ili prijevoza bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata ako postoji opasnost od širenja štetnih organizama ili ako se ne ispunjavaju uslovi iz ovog zakona,
9. privremeno zabraniti aktivnosti proizvođača, odnosno prerađivača u cijelosti ili samo djelimično i izdavanje biljnog pasoša dok se ne utvrdi da je otklonjena opasnost od širenja štetnih organizama,
10. zabraniti izdavanje pasoša za bilje ako nisu ispunjeni uslovi za njihovo izdavanje,
11. predložiti nadležnim organima brisanje iz registra ako utvrdi da oni koji su obavezni prema registru ne ispunjavaju propisane uslove,
12. predložiti nadležnim organima da se, u slučaju ponovljenih kršenja propisa, poništi dozvola za izdavanje pasoša za bilje,
13. do prijema odluke nadležnih organa, davaocu javnih usluga zabraniti vršenje javnih usluga ako nisu ispunjeni propisani uslovi i predložiti poništenje dozvole, odnosno ovlaštenja,
14. zabraniti uvoz, uzgoj ili upotrebu organizama za biološku zaštitu bilja ako nisu ispunjeni uslovi iz ovog zakona,
15. narediti ispravku nepravilnosti i nedostataka u odnosu na ovaj zakon na osnovu njega izdate propise, u roku koji on odredi,
16. narediti potrebne mjere i aktivnosti za sprečavanje unošenja, pojave, širenja, kao i za suzbijanje štetnih organizama, zašto je ovlašten zakonom i drugim propisima,
17. odrediti novčane (mandatne) kazne na licu mjesta za slučajeve određene ovim zakonom, predložiti pokretanje procedure radi kršenja propisa ili prijaviti krivični prekršaj,
18. narediti druge mjere u skladu s ovim zakonom, odnosno na osnovu njega izdatih propisa.

Član 82.

Uslovi imenovanja

Uprava, u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta, propisuje istovjetne uslove imenovanja lica koja mogu biti imenovana za fitosanitarnog inspektora.

Član 83.

Akreditacija fitosanitarnog inspektora

1. Fitosanitarni inspektori imaju akreditaciju kojom se identificiraju prilikom vršenja kontrole.
2. Formu i sadržaj akreditacije propisuje Uprava u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

XIV- KAZNENE ODREDBE

Članak 84.

Prekršaji

1. Novčanom kaznom u iznosu od 4.000 KM do 80.000 KM kaznit će se pravno lice, ako:
  - a) ne zaštiti i ne spriječi kontakt s drugim biljkama, biljnim proizvodima i reguliranim objektima (član 9. stav 2),
  - b) saopći ili objavi podatke suprotno odredbama iz člana 11. stav 3,
  - c) saopći ili objavi podatke o pojavi novo otkrivenih štetnih organizama u Bosni i Hercegovini bez odobrenja Uprave (član 11. stav 4),
  - d) unese ili raširi štetni organizam suprotno članu 14,
  - e) unese ili preveze bilje, biljne proizvode i regulirane objekte suprotno članu 15,
  - f) ponaša se suprotno članu 16. stav 1,
  - g) ponaša se suprotno članu 19. st. 1. i 2,
  - h) ponaša se suprotno članu 22. stav 1,
  - i) ne uvozi pošiljke bilja preko određenih tačaka ulaska (član 24. stav 1),
  - j) uvozi pošiljke s Liste V. B bez fitosanitarnog certifikata (član 25. st. 3. i 4),
  - k) uvozi pošiljke s Liste V. B koje nisu podvrgnute kontroli (član 25. stav 1),
  - l) ne obavijesti fitosanitarnog inspektora o prispijeću pošiljke bilja (član 30. stav 1),
  - m) ne osigura kontrolu bilja, biljnih proizvoda i reguliranih objekata (član 41. st. 1. i 2),
  - n) izda pasošz a biljke suprotno članu 46,
  - o) ponaša se suprotno članu 47,
  - p) ponaša se suprotno članu 48,
  - q) ponaša se suprotno članu 49,
  - r) unese, uzgoji ili koristi autohtone organizme suprotno članu 52. stav 2,
  - s) unese ili koristi strane organizme suprotno članu 53. st. 2. i 3,

- t) ponaša se suprotno članu 55. stav 3,
  - u) kao vršilac javnog servisa na izvrši obaveze iz člana 62. stav 1, v
) ne koristi novčana sredstvau skladu sa članom 63. stav 2,
  - w) vrši se trgovina sjemenjem i sadnicama suprotno članu 89. stav 4. i članu 90. stav 3,
  - x) ponaša se suprotno članu 91. stav 3.
2. Odgovornom licu pravnog lica izriče se novčana kazna od 1.500 KM do 40.000 KM za prekršaj iz stava 1.
  3. Fizičkom licu izriče se novčana kazna od 450 KM do 4. 350 KM za prekršaj iz stava 1.
  4. Postupak za utvrđivanje prekršaja iz ovog člana provode nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta.

Član 85.

Mandatne kazne

1. Pravno lice kažnjava se novčanom kaznom od 2. 500 KM, kojaće biti određena na licu mjesta ako:
  - a) ponaša se suprotno članu 5. stav 2. ili članu 6. st. 1, 2. i 4,
  - b) ako ne primijeni mjere koje naredi fitosanitarni inspektor (član 30. stav 3, član 36. stav 4),
  - c) ako se ponaša suprotno članu 37,
  - d) ako prevozi bilje, biljne proizvode i regulirane objekte suprotno članu 38. Ili članu 39. stav 1,
  - e) ako koristi pasoše za biljke bez dozvole nadležnog organa (član 42. stav 2),
  - f) ako se ponaša suprotno članu 50. st. 1. i 3,
  - g) ako kao lice koje se brine o zdravlju bilja ne vodi i istovremeno ne ažurira propisanu evidenciju, registre i baze podataka u skladu sa članom 56. stav 1.
2. Odgovornom licu pravnog lica izriče se novčana kazna od 850 KM, koja se propisuje na licu mjesta, za prekršaj prema stavu 1.
3. Fizičkom licu izriče se novčana kazna od 1.700 KM, koja se propisuje na licu mjesta, za prekršaj prema stavu 1.

XV- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 86.

Rok za donošenje zakonskih propisa

1. Nadležni organi dužni su u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propise predviđene ovim zakonom, osim propisa iz člana 4. koji je potrebno donijeti najkasnije trideset dana nakon stupanja na snagu ovog zakona, člana 35. koji je potrebno donijeti najkasnije tri

mjeseca nakon stupanja na snagu ovog zakona i čl. 20, 21, 22. i 23, koje je potrebno donijeti najkasnije šest mjeseci nakon stupanja ovog zakona na snagu.

2. Nadležni organi, osim propisa predviđenih pojedinim članovima ovog zakona, mogu donijeti i druge propise koji su potrebni za primjenu ovog zakona.

Član 87.

Certifikat o zdravstvenom stanju bilja pri izvozu

Do donošenja propisa iz člana 35. stav 4, koji se odnosi na formu sadržaj fitosanitarnog certifikata pri izvozu reeksporu, fitosanitarni inspektor nadležnog organa entiteta i Brčko Distrikta dužan je izdati postojeći fitosanitarni certifikat pri izvozu ili reeksporu, ovjeren od nadležnog organa entiteta.

Član 88.

Upis u registar

Lica koja su obavezna upisati se u registar u skladu sa članom 19. stav 2. dužna su se upisati u registar najkasnije 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 89.

Potvrda zdravstvenog stanja pošiljki i uređaja

1. Do početka primjene odredbi iz člana 93. koje se odnose na biljne pasoše, usjeve za proizvodnju sjemenja (u daljem tekstu: usjevi) i uređaje za proizvodnju sjemenja višegodišnjih biljki, jednogodišnjih biljki i ukrasnih biljki (u daljem tekstu: uređaji) moraju se obavezno podvrgnuti kontroli u skladu s propisima. Potrebno je na propisani način izdati certifikat o zdravstvenom stanju usjeva i uređaja.

2. Do početka primjene odredbi ovog zakona koje se odnose na biljne pasoše obaveznu kontrolu i izdavanje certifikata o zdravstvenom stanju usjeva, odnosno uređaja vršit će ovlaštena organizacija u skladu s propisima.

3. Ako obavezna kontrola usjeva, odnosno uređaja iz stava 2. utvrdi prisustvo štetnih organizama s Listel. A, odnosno II. A, nadležni inspektor dužan je narediti mjere suzbijanja ili uništenja.

4. Ako se obavezna kontrola bilja, odnosno uređaja ne izvrši i ne izda certifikat o zdravstvenom stanju sjemenja, odnosno uređaja, sjemenje, odnosno sadnice koje potječu od tih usjeva, odnosno uređaja ne mogu se pustiti u prodaju.

5. Ako se odredbe ovog člana ne primijene, nadležni inspektor zabranit će prodaju.

Član 90.

Certifikat o zdravstvenom stanju bilja na unutrašnjem tržištu

1. Do početka primjene odredbi ovog zakona koje se odnose na pasoš za bilje, fitosanitarni inspektor dužan je izdati certifikat o zdravstvenom stanju bilja na unutrašnjem tržištu za propisanu pošiljku sjemenja, odnosno sadnica koje se uvoze na teritoriju Bosne i Hercegovine.

2. Certifikat iz prethodnog stava izdaje se ako je kontrola sjemenja, odnosno sadnica izvršena prije otklanjanja iz uređaja u kojem su proizvedene, prerađene ili upakovane i koji nije zaražen štetnim organizmima iznad propisanog procenta.

3. Zabranjena je prodaja sjemenja, odnosno sadnica za koje nije izdat certifikat iz prethodnog stava.
4. Ako odredbe iz ovog člana nisu izvršene, fitosanitarni inspektor dužan je zabraniti prodaju.

Član 91.

Praćenje zdravstvenog stanja uvezenih sadnica višegodišnjih biljki

1. Stupanjem na snagu ovoga zakona, mora se obavezno kod krajnjeg korisnika pratiti zdravstveno stanje propisanih uvezenih sadnica višegodišnjih biljki koje mogu nositi štetne organizme s listi I. Ai II. A, čije se prisustvo ne može utvrditi kontrolom tokom uvoza.
2. Uvoznik sadnica iz stava 1. mora prilikom uvoza nadležnom inspektoru dostaviti deklaraciju s potrebnim podacima o krajnjem korisniku.
3. Tokom praćenja stanja zdravlja kod krajnjeg korisnika, sadnice iz stava 1. ne mogu se premještati bez dozvole nadležnog organa.
4. Nadležni inspektor dužan je u toku rasta pratiti stanje zdravlja uvezenog sadnog materijala iz stava 1. na propisani način.

Član 92.

Propisi entiteta

Propisi entiteta kojima je regulirana zaštita zdravlja bilja, a koji su u suprotnosti s odredbama ovog zakona, prestaju važiti danom stupanja na snagu ovog zakona.

Član 93.

Primjena zakona

Primjena odredbi iz čl. 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 58, 59. i člana 80. stav 10, te člana 81. st. 9, 10, 11. i 12. ovog zakona koje se odnose na biljne pasoše počinje petnaest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 94.

Stupanje zakona na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

PS BiH broj 75/ 03 27. juna 2003. godine Sarajevo